

QORTI CIVILI PRIM`AWLA

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MCKEON**

Illum it-Tlieta 8 ta` Marzu 2016

**Kawza Nru. 1
Rik. Nru. 61/15 JZM**

**Ricevitur Ufficjali fil-kapacita`
tieghu ta` stralcjarju tal-
kumpannija Smart Malta ICT
Limited [C-41884] skond digriet
datat 30 ta` Marzu 2010**

kontra

- i. Steve Alamango
(I.D. 201384M)**
- ii. Geoffrey Farrugia
(I.D. 366483M)**

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors prezentat fit-23 ta` Jannar 2015 li jaqra hekk :-

i. Illi l-kumpanija *Smart Malta ICT Ltd. (C-41884)* kienet giet registrata fis-17 ta` Lulju 2007. L-ewwel azzjonisti kienu l-intimati *Steve Alamango [ID 210384M]* u *Geoffrey Farrugia [ID 366483M]* li t-tnejn li huma kienu detenturi ta` mitejn u hamsin (250) ishma Ordinarja ta` €2.329373 kull wiehed. L-istess intimati kienu l-unici diretturi u rapprezentanti legali u guridici tal-kumpanija imsemmija filwaqt illi l-intimat *Steve Alamango* okkupa l-kariga tas-segretarju tal-kumpanija. Kopja tal-istatut tal-kumpanija *Smart Malta ICT Ltd* qed jigi ezibit u mmarkat bhala “DOK RU1”;

ii. Illi l-kumpanija *Smart Malta ICT Ltd (C-41884)* giet xolta fi stat ta` insolvenza permezz ta` digriet moghti minn din l-Onorabbli Qorti fit-30 ta` Marzu 2010 [kopja legali ezibita bhala “DOK RU2”] b` effett mit-30 ta` Settembru 2009 u dan skont l-Artikolu 223 (1) tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta wara rikors illi kien sar mill-kumpanija *Gutenberg Press Limited (C 8936)*;

iii. Illi din l-Onorabbli Qorti hatret lir-rikorrent bhala stralcjarju tal-kumpanija *Smart Malta ICT Ltd. bis-setghat u d-dmirijiet kollha skont l-Artikolu 228 et seq tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta* b`dan illi r-rikorrent inghata wkoll, bla hsara ghall-generalita` ta` dawk is-setghat u dmirijiet :-

a. Wara li jikseb dikjarazzjoni fuq il-qaghda tal-kumpanija intimata kif irid l-Artikolu 226 tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta jaghmel rapport lill-Qorti kif irid l-Artikolu 227 tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta ;

b. Jaghmel verifika dwar l-assi u d-djun tal-intimata u dwar il-gradwazzjoni tad-djun ;

c. Jiehu taht il-kustodja jew kontroll tieghu l-assi kollha tal-kumpanija intimata kif jghid u jrid l-Artikolu 237 tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta ;

d. Jaghmel jew jiddefendi kull azzjoni jew procediment legali iehor fl-isem u fl-interess tal-kumpanija intimata ;

e. Jirrelata dwar il-mizuri mehtiega ghall-harsien tal-assi tal-kumpanija intimata ;

f. *Jipprezenta r-rapport tieghu mhux aktar tard minn tliet (3) xhur mid-data tas-sentenza.*

iv. *Illi in adempjenza tal-inkarigu moghti lilu, ir-Ricevitur Ufficjali hejja rapport bid-data tad-19 ta` Novembru 2012 illi jinsab ezibit fl-atti tar-rikors numru 944/2009 JZM fl-ismijiet "Gutenberg Press Ltd (C-8936) vs. Smart Malta ICT Ltd. (C-41884) [kopja tar-rapport flimkien ma` nota annessi u mmarkati "DOK RU3"].*

Minn dan ir-rapport, in sintesi, johorgu "inter alia", is-segweni punti :

a. *Illi inizjalment wara l-hatra tal-istralcjarju, l-ebda wiehed mill-intimati ma ghamel kuntatt mal-istess stralcjarju jew issottometta d-dikjarazzjoni fuq il-qaghda finanzjarja tal-kumpannija hekk kif kontemplat fl-artikolu 226 tal-Lap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta ;*

b. *Illi wara illi b`diffikulta` kbira saret laqgħa wahda mal-intimati, fejn dawn weghdu illi kienu sejrin jassistu lis-stralcjarju billi jimlew formola bil-qaghda finanzjarja tal-kumpannija, din il-formola qatt ma waslet għand l-istralcjarju sal-gurnata tal-lum ;*

c. *Illi l-intimati kienu stqarru illi l-kumpannija Smart Malta ICT Ltd ma kellix assi, kellha d-djun u izda qalu illi kellha tigbor flus minn għand terzi. Wegħdu illi jghaddu d-dettalji dwar id-dejn u d-debituri izda din l-informazzjoni qatt ma waslet ;*

d. *Illi mir-ricerka illi ghamel l-istralcjarju mal-banek ewlenin, mad-Dipartient tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud, mad-Dipartiment tat-Taxxi Interni u mir-Registru tal-Qorti, ma jirrizulta minn imkien illi kien hemm xi debitori.*

iv. *Illi nonostante diversi tentattivi sabiex isiru laqgħat u tintbagħat l-informazzjoni mitluba, l-intimati, cioe` d-diretturi tal-kumpannija Smarrt Malta ICT Ltd urew dizinterest totali sal-gurnata tal-lum ;*

v. *Illi mid-dokumenti registrati għand ir-Registratur tal-Kumpanniji, jirrizulta illi wara illi giet iffurmata l-kumpannija Smart Malta ICT Ltd, id-diretturi tagħha la qatt bagħtu "audited financial accounts" u lanqas qatt bagħtu "annual returns" biex b`hekk naqsu milli josservaw obbligi*

impost fuqhom mill-ligi fosthom dawk impost fuqhom mill-Artikoli 167, 176, 178, 181, 183 u 184 tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta. Qed jigi ezibit estratt mis-sit elettroniku tar-Registratur tas-Socjetajiet illi qed jigi mmarkat "DOK RU4". Isegwi ghalhekk illi kisru obbligazzjonijiet imposti fuqhom mill-Kap.372 u Kap. 406 tal-Ligijiet ta` Malta kif sejjer jigi ppruvat fil-kors tat-trattazzjoni tar-rikors ;

vi. Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, jidher li d-diretturi ma kinux izommu kotba finanzjarji tal-kumpannija, u fil-fatt huma naqsu milli jibghatu l-"audited financial statements" ; dan huwa nuqqas gravi da parti tal-intimati li sahansitra jista` jrendihom hatja tar-reat kontemplat fl-Artikolu 314 tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta ;

vii. Illi mill-ftit informazzjoni illi rnexxilu jigbor ir-rikorrent fil-qadi ta` dmirijietu - u dan minhabba nuqqas ta` koperazzjoni min-naha tal-intimati u min-nuqqas ta` dokumentazzjoni illi l-intimati kienu obbligati illi jibghatu lir-Registratur tal-Kumpanniji u lir-Ricevitur Ufficjali- jidher evidenti illi l-intimati ffurmuw il-kumpannija, ghamlu negozju limitat, tellghu dejn ma` xi kredituri f`temp ta` ftit xhur, ma hallsux id-dejn u mghamlu assolutament xejn sabiex jippruvaw isalvaw il-kumpannija jew jimminimizzaw il-pregudizzju lill-istess kredituri meta kienu jafu jew misshom kienu jafu illi ma kienx hemm prospett xieraq li l-kumpannija setghat tevita x-xoljiment minhabba l-insolvenza taghha. Dan kien gja gie prospettat fir-rapport preliminari tal-esponenti datat 19 ta` Novembru 2012 :-

"Mill-istharrig preliminari jirrizulta li d-diretturi tal-kumpannija xolta ma mxewx skond ir-regoli u l-ligijiet kif dettati mill-Kap. 368, tul izmien minn wara r-registrazzjoni tal-kumpannija sad-data tax-xoljiment ...

Nuqqasijiet bhal dawn ma jwasslu ghal xejn hlief li jqanqlu suspetti f`mohh l-istralcjarju u ferm u ferm aktar f`mohh il-kredituri tal-kumpannija xolta".

viii. Illi mill-fatti fuq esposti u minn fatti li sejrjn jirrizultaw fil-kors tat-trattazzjoni u l-gbir tal-provi quddiem din l-Onorabbli Qorti, ghandu jirrizulta illi d-diretturi intimati kisru l-obbligi mposti fuqhom mill-ligi fosthom dawk kontemplati fl-Artikoli 314 u 316 tal-Kap.386 tal-Ligijiet ta` Malta ;

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet premessi, ir-rikorrent umilment jitlob illi din l-Onorabbli Qorti, sabiex prevja dikjarazzjoni illi :-

a) Il-kumpannija Smart Malta ICT Ltd (C-41884) ma zammitx "records" ta` kontijiet xierqa matul iz-zmien ta` sentejn minnufih qabel ix-xoljiment effettiv taghha u illi fil-mument tax-xoljiment taghha, ma setghetx thallas lill-kredituri taghha ; u

b) L-intimati kienu jafu, jew kellhom ikunu jafu qabel ix-xoljiment insolventi tal-kumpannija Smart Malta ICT Ltd (C-41884) li ma kienx hemm prospett xieraq li l-imsemmija kumpannija Smart Malta ICT Ltd (C-41884) setghat tevita x-xoljiment minhabba l-insolvenza taghha

Joghgobha :-

1. Tiddikjara lill-intimati jew min minnhom responsabbli illi jaghmlu pagament favur l-attiv tal-kumpannija f`somma mhux inferjuri ghal dik ta` hamsin elf tmin mija tlieta u sittin Euro (€50,863), flimkien ma` imghaxijiet ulterjuri sad-data tad-decizjoni ta` dan ir-rikors, jew /u kwalsiasi somma ohra illi jidhrilha xierqa din l-Onorabbli Qorti fic-cirkostanzi, sabiex b`hekk ta` l-inqas jigu kopert d-dejn, spejjez u imghax illi soffrew il-kredituri u jigu mhallsa d-drittijiet u spejjez konnessi ma` dan ir-rikors u mal-procedura kollha tal-istralc tas-socjeta` Smart Malta ICT Ltd u dan a tenur tal-Artikolu 316(2) tal-Kap. 386 tal-Ligijiet ta` Malta.

Bl-ispejjez kontra l-intimati.

Rat id-dokumenti li kienu pprezentati mar-rikors.

Rat ir-risposta guramentata li pprezenta Geoffrey Farrugia fit-2 ta` Marzu 2015 li taqra hekk :-

1. Illi preliminarjament, l-azzjoni attrici hija preskritta a tenur tal-Artikolu 2153 tal-Kodici Civili kif ukoll a tenur tal-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili.

2. *Illi bla hsara ghall-premess, ma jikkonkorru ir-rekwiziti mehtiega mill-ligi biex l-azzjoni attrici tirnexxi.*

3. *Illi bla hsara ghall-premess, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, u ghalhekk ghandhom jigu respinti.*

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kontra l-attur nomine, li huwa minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti u l-lista tax-xhieda ndikati mill-istess intimat mar-risposta guramentata.

Rat ir-risposta guramentata li pprezenta l-intimat Steve Alamango fid-29 ta` April 2015 li taqra hekk :-

Dikjarazzjoni tal-Fatti

1. *Illi l-fatti dikjarati fl-ewwel tliet paragrafi tar-rikors promotur mhumiex kontestati.*

2. *Illi l-fatti kif esposti fil-paragrafi sussegwenti tar-rikors promotur huma kontestati u jridu jigu pruvati.*

3. *Illi l-eccipjent jaf bil-fatti suesposti personalment.*

Eccezzjonijiet

Ghaldaqstant il-konvenut jeccepixxi bir-rispett :-

1. *Preliminarjament illi l-azzjoni attrici hija preskritta a tenur tal-Artikolu 2153 u/jew 2156(f) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta.*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, ma jikkonkorru l-elementi tal-Artikolu 316 tal-Kap. 386.*

3. *Illi anke li kieku, dato ma non concesso, kienu jikkonkorru l-elementi tal-Artikolu 316 tal-Lap 386. L-eccipjent mhuwiex responsabbli personalment, u dan kif ser jigi pruvat tul is-smigh tal-kawza.*

4. *Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, anke li kieku dato ma non concesso, kienu jikkonkorru l-elementi tal-Artikolu 316 tal-Kap 386, il-pagament favur l-attiv tal-kumpannija mill-konvenuti jew min minnhom jista` jigi limitat biss ghad-danni li setghet soffriet il-kumpannija Smart Malta ICT Limited minhabba l-allegat agir in vjolazzjoni tal-Artikolu 316, u mhux ghad-dejn kollu tal-kumpannija kif mitlub mill-attur noe.*

5. *Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, anke li kieku dato ma non concesso, kienu jikkonkorru l-elementi tal-Artikolu 316 tal-Kap 386, in konnessjoni mar-raba` eccezzjoni, jispetta lill-attur noe jipprova x`danni effettivament soffriet il-kumpannija minhabba l-allegat agir in vjolazzjoni tal-Artikolu 316 tal-Kap 386.*

6. *Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, anke li kieku dato ma non concesso, kienu jikkonkorru l-elementi tal-Artikolu 316 tal-Kap 386, il-pagament li ghandu jithallas favur l-attiv tal-kumpannija zgur ma jeccedix l-ammont ta` EUR 50,863 u/jew somma verjuri kif mitlub fl-ewwel talba tal-attur noe ghaliex zgur ma kienx hemm dannu simili kkawzat lill-attiv tal-kumpannija u ghalhekk it-talba kif dedotta ma tistax tintlaqa`.*

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-intimat Steve Alamango.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-4 ta` Gunju 2015 fejn il-partijiet kienu diretti sabiex igibu provi u jittrattaw l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Geoffrey Farrugia u l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Steve Alamango.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-15 ta` Ottubru 2015.

Rat l-atti tal-procediment fl-ismijiet *Gutenberg Press Ltd v. Smart Malta ICT Limited (Rik. Nru. 944/09 JZM)*.

Rat illi l-partijiet qagħdu bhala prova fuq l-atti akkwiziti.

Rat id-digriet li tat fl-udjenza tal-15 ta` Ottubru 2015 fejn halliet il-kawza għas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Geoffrey Farrugia u l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Steve Alamango.

Rat l-atti l-oħra tal-kawza.

II. Konsiderazzjonijiet

Wara li rat l-atti tal-kawza tal-lum **inkluz** l-atti tal-procediment fl-ismijiet *Gutenberg Press Ltd v. Smart Malta ICT Limited (Rik. Nru. 944/09 JZM)* ;

Wara li semgħet is-sottomissjonijiet bil-fomm li għamlu d-difensuri tal-partijiet ;

Wara li rat il-gurisprudenza citata,

Il-Qorti għandha dan xi tgħid :-

1) Dritt

L-azzjoni tar-rikorrent kienet intavolata abbazi tal-**Art 316 tal-Kap 386**.

Fit-test bil-Malti, id-disposizzjoni shiha taqra hekk :-

(1) Id-disposizzjonijiet ta` dan l-artikolu japplikaw meta kumpannija tkun giet xolta u tkun insolventi u jkun jidher li persuna li kienet direttur tal-kumpannija kienet taf, jew kellha tkun taf qabel ix-xoljiment tal-kumpannija, li ma kienx hemm prospett xieraq li l-kumpannija setghat tevita x-xoljiment minhabba l-insolvenza taghha.

(2) Il-qorti, fuq ir-rikors tal-istralcjarju ta` kumpannija li ghalha japplika dan l-artikolu, tista` tiddikjara li persuna li kienet direttur kif imsemmi fis-subartikolu (1) tkun responsabbli li taghmel **pagament favur l-attiv tal-kumpannija** kif il-qorti jidhrilha xieraq.

(3) Il-qorti ma ghandhiex tilqa` rikors taht dan l-artikolu jekk tkun sodisfatta li l-persuna li kienet direttur **kienet taf** li ma kienx hemm prospett xieraq li l-kumpannija setghet tevita x-xoljiment minhabba l-insolvenza taghha u skont dan tkun hadet kull pass li kellha tiehu sabiex tnaqqas it-telf potenzjali ghall-kredituri tal-kumpannija.

(4) Ghall-finijiet tas-subartikoli (2) u (3), il-fatti li direttur ta` kumpannija ghandu jkun jaf jew jaccerta ruhu minnhom, il-konkluzjonijiet li ghandu jilhaq, u l-passi li ghandu jiehu huma dawk li jkunu maghrufa jew accertati, jew li jintlahqu jew jittiehdu, minn persuna li b`mod ragonevoli tkun diligenti li jkollha kemm -

(a) it-taghrif generali, hila u esperjenza li b`mod ragonevoli jkunu mistennija minn persuna li tmexxi l-istess funzjonijiet kif jitmexxew minn jew moghtija lil dak id-direttur fir-rigward il-kumpannija ;

kif ukoll

(b) it-taghrif generali, hila u esperjenza li ghandu d-direttur.

(5) Ghall-finijiet ta` dan l-artikolu, direttur jinkludi persuna li skont id-direzzjoni jew istruzzjonijiet taghha d-diretturi tal-kumpannija normalment jagixxu.

(enfasi u sottolinear ta` din il-Qorti)

Fit-test bl-Ingiliz, id-disposizzjoni taqra hekk :-

(1) *The provisions of this article shall apply where a company has been dissolved and is insolvent and it appears that a person who was a director of the company knew, or ought to have known prior to the dissolution of the company that there was no reasonable prospect that the company would avoid being dissolved due to its insolvency.*

(2) *The court, on the application of the liquidator of a company to which this article applies, may declare the person who was a director referred to in subarticle (1) liable to make a payment towards the company's assets as the court thinks fit.*

(3) *The court shall not grant an application under this article if it is satisfied that the person who was a director knew that there was no reasonable prospect that the company would avoid being dissolved due to its insolvency and accordingly took every step he ought to have taken with a view to minimising the potential loss to the company's creditors.*

(4) *For the purposes of subarticles (2) and (3), the facts which a director of a company ought to know or ascertain, the conclusions which he ought to reach and the steps which he ought to take, are those which would be known or ascertained, or reached or taken, by a reasonably diligent person having both -*

(a) *the knowledge, skill and experience that may reasonably be expected of a person carrying out the same functions as are carried out by or entrusted to that director in relation to the company ; and*

(b) *the knowledge, skill and experience that the director has.*

(5) *For the purposes of this article, "director" includes a person in accordance with whose directions or instructions the directors of the company are accustomed to act.*

Jidher illi l-mudell ta` din id-disposizzjoni kien l-**Art 214 tal-Insolvency Act 1986** tar-Renju Unit, ghalkemm il-legislatur Malti ma ttrasportax fil-ligi taghna d-disposizzjoni tal-Insolvency Act 1986 fl-intier taghha.

Ghall-fini tad-decizzjoni tal-lum, tajjeb li jigi osservat illi l-Art 316 jaghmel parti mill-Kapitolu V tal-Kap 386 li jittratta *reati qabel xoljiment jew waqt l-istralc*.

Tajjeb jinghad ukoll li ghalkemm l-Art 316 jaghmel parti mill-Kapitolu V, il-legislatur ma stabilixxa l-ebda piena kriminali jekk jirrizulta ppruvat dak li tghid id-disposizzjoni. Il-legislatur m`ghamilx l-istess fil-kaz ta` kummerc bi frodi (Art 315) ; hemm impona piena kriminali. L-istess ghamel fil-kaz ta` disposizzjonijiet ohra fl-istess kapitolu.

Ghalkemm it-tul ta` l-preskrizzjoni ma tistax tigi determinata skont in-natura tal-piena propju ghaliex piena ma hemmx fil-kaz tal-Art 316, jibqa` l-fatt li l-Legislatur xorta wahda deherlu li kellu jittratta l-kummerc hazin bhala “reat” skont il-Kapitolu V. Din il-kostatazzjoni tassumi rilevanza meta l-Qorti tigi biex tittratta specifikament l-artikoli tal-ligi li abbazi taghhom l-intimati nvokaw il-preskrizzjoni tal-azzjoni attrici.

2) Il-prova tal-preskrizzjoni

Fis-sentenza ta` din il-Qorti tat-30 ta` Ottubru 2003 fil-kawza “**Stencil Pave (Malta) Ltd vs Dr. Maria Deguara noe**” kien ritenut illi –

“hija regola ewlenija fil-procedura li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eccezzjoni, u ghalkemm il-parti attrici tista` tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti mharrka billi tmeri li ghadda z-zmien jew billi ggib `il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiza jew interrotta, il-piz jaqa` principalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. Hi l-parti mharrka li trid tipprova li l-parti attrici ghaddhielha z-zmien utli biex tressaq il-kawza, u dan minn zmien minn meta dik il-kawza setghet titressaq”.

(ara wkoll “**Holland noe vs Chetcuti**” – Qorti tal-Appell – 25 ta` Frar 2000 ; “**Vella vs Cefai**” – Qorti tal-Appell - 5 ta` Ottubru 2001 ; “**Portelli vs Psaila**” - Prim`Awla tal-Qorti Civili - 29 ta` Mejju 2003 ; “**Causon noe vs Sheibani**” – Qorti tal-Kummerc – 4 ta` Dicembru 1987 ; “**Camilleri vs Frendo**” (Kollez. Vol. XII.144) ; “**Borg vs Testaferrata Bonici**” – Qorti tal-Appell – 24 ta` Marzu 1958).

In partikolari fis-sentenza “**Causon vs Sheibani noe**” il-Qorti qalet –

“Illi min jeccepixxi l-preskrizzjoni hu obligat li jaghmel prova sodisfacenti tad-data meta l-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri ghaliex

diversament il-Qorti qatt ma tkun f'posizzjoni li tikkonstata jekk il-perijodu applikabbli tal-preskrizzjoni jkunx iddekorra jew le”.

Wara li l-eccipjent jaghmel il-prova, ikun imbaghad imiss lill-attur illi jipprova illi l-kors tal-preskrizzjoni ma jkunx ghadda (ara “**Calleja vs Vella**” – Qorti tal-Appell – 15 ta` April 1964).

3) **Tifsira restrittiva**

Il-preskrizzjoni ghandha tinghata nterpretazzjoni restrittiva u ghalhekk jekk ikun jezisti xi dubbju dwar l-applikabilita` taz-zmien preskrittiv, dak id-dubbju ghandu jmur kontra min ikun eccepuxxa l-preskrizzjoni (“**Alf Mizzi & Sons (Marketing) Limited vs Dismar Company Limited**” deciza minn din il-Qorti fit-12 ta` Ottubru 2004, u “**Ellul noe vs Vella noe**” deciza mill-Qorti tal-Appell fit-8 ta` Mejju 2001). Il-preskrizzjoni hija istitut li min-natura tieghu, irid jitqies fil-limiti stretti li tapplika ghalih il-ligi, u jiffisser dejjem b`mod li ma jgibx fix-xejn il-ghan li ghandu jsir haqq fuq is-sustanza tal-kwistjoni.

4) **Dekorrenza**

L-Art 2137 tal-Kap.16 ighid –

Bla hsara ta` disposizzjonijiet ohra tal-ligi, il-preskrizzjoni ta` azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista` tigi ezercitata minghajr ma jittiehed qies ta` l-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha l-azzjoni tmiss.

Huwa principju tad-dritt illi d-data li taghti bidu ghall-preskrizzjoni hi determinabbli oggettivament (“**Sciicluna vs Tracey**” : Qorti tal-Appell : 22 ta` Gunju, 1900 [Vol.XVII.I.151] ; u “**Caruana vs Runza**” – PA - 7 ta` Mejju, 1999).

L-awturi **Baudry-Lacantinerie u Tissier** (*Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile : Della Prescrizione* - Cap XII, para 364 pag 279) jafferma illi –

“Quanto alla prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui e` nato il diritto o l'azione che e` destinata ad estinguere.”

Izjed `l quddiem (para 393 bis, pag 306, op.cit.) ighidu hekk –

“La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell'evento che fa nascere il diritto rimasto finallora puramente eventuale”

5) **Interruzzjoni**

L-interruzzjoni tal-preskrizzjoni tkun tirrizulta jekk issir il-prova tal-presentata u notifika ta` att gudizzjarju kontra d-debitur (ara l-**Art 2128 tal-Kap 16**). Inkella ssir il-prova li bl-imgieba tieghu, id-debitur iqieghed lilu nnifsu go sitwazzjoni li tirrendi nkompatibbli l-posizzjoni guridika tieghu mal-presunzjoni kostitwenti l-bazi tal-preskrizzjoni.

6) **L-Art 2153 tal-Kap 16**

L-**Art 2153 tal-Kap 16** jaqra :-

L-azzjoni ghall-hlas tal-hsarat mhux ikkagunati b`reat taqa` bi preskrizzjoni bl-eghluq ta` sentejn.

Hija l-fehma konsiderata tal-Qorti illi din id-disposizzjoni ma tistax tigi nvokata fil-procediment tal-lum.

Dan tal-lum huwa procediment *sui generis* volut minn *lex specialis* u cioe` il-Kap 386 tal-Ligijiet ta` Malta.

Ghal dan il-procediment ma tistax tigi estiza l-preskrizzjoni tas-sentejn skont id-disposizzjoni citata mill-intimati ghal zewg ragunijiet ewlenin.

Fl-ewwel lok, din tal-lum mhijiex azzjoni ghal *hlas ghal hsarat* komunement maghrufa bhala *danni*.

Minn qari akkurat tal-**Art 316(2) tal-Kap 386**, jirrizulta li jekk il-Qorti ssib li huma sodisfatti r-rekwiziti tas-subartikolu (1) allura dak li ***tista*** taghmel il-Qorti huwa li *tiddikjara li persuna li kienet direttur ... tkun responsabbli li taghmel **pagament** favur l-attiv tal-kumpannija kif il-qorti jidhrilha xieraq*.

Id-disposizzjoni mhijiex titkellem dwar *hlas ghal hsarat* izda dwar *pagament*.

Il-kwistjoni mhijiex wahda ta' *what's in a name* izda wara l-uzu tal-kelma *pagament* hemm hsieb car u manifest ta' x`ried il-Legislatur.

Huwa evidenti illi l-Legislatur ma riedx illi jkun hemm kwantifikazzjoni ta' danni skont il-parametri previsti mill-Kap 16 izda ried ihalli lill-Qorti **diskrezzjoni** illi anke fil-kaz li tkun sodisfatta li jirrizultaw ir-rekwiziti tas-subartikolu (1) tkun il-Qorti (a) li taghzel li jsir *pagament* u (b) jekk taghzel li jsir hekk, kemm ghandu jkun il-quantum.

Il-*lex generalis* tad-danni skont id-disposizzjonijiet tal-Kap 16 mhux hekk tahdem.

Ghalhekk dawk id-disposizzjonijiet mhux applikabbli ghall-kaz tal-lum.

Fit-tieni lok, abbazi tal-*lex specialis* dak kontemplat mill-Art 316 huwa *reat* kif fissret il-Qorti aktar kmieni. Anke ghalhekk l-Art 2153 tal-Kap 16 ma jistax jigi nvokat.

Ghalhekk il-Qorti qeghda **tichad** l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skont l-Art 2153 tal-Kap 16.

7) L-Art 2156(f) tal-Kap 16

Il-Qorti sejra tibda in linea generali.

Dwar il-preskrizzjoni skont l-Art 2156(f) inghad fil-kawza **“Saliba et vs Grech”** deciza mill-Qorti tal-Appell fis-7 ta` Frar 1949 illi -

“... fejn fl-artikolu 2156(f) jinghad “ghall-hlas ta` kull kreditu iehor...” dik il-kelma “iehor” turi bic-car illi l-legislatur qiegħed jikkommetti din id-disposizzjoni mas-sezzjonijiet precedenti, fejn huma ndikati krediti specifici w għalhekk dak il-kreditu għandu jkun eiusdem generis skond ir-regola komunement accettata fil-gurisprudenza.”

Huwa għalhekk principju stabbilit fil-gurisprudenza li l-preskrizzjoni taht l-Artikolu 2156(f) hija soggetta għal interpretazzjoni *eiusdem generis*. Għaldaqstant, il-kelma “kreditu” minhabba fir-restrizzjoni tar-regola ta` interpretazzjoni ta` *eiusdem generis*, tigbor fiha biss jeddijiet li huma tal-istess natura bħal jeddijiet l-oħra msemmija fl-Art 2156.

Dan ifisser li din il-preskrizzjoni tapplika għal zewg ordni ta` krediti - il-prestazzjonijiet accessorji jkun liema jkun, u whud mill-prestazzjonijiet ewlenin jew principali. Ta` l-ewwel jirrigwardaw dejjem oggett li jkun flus, filwaqt li tat-tieni jirrigwardaw flus jew haga fungibbli bħal ma huma flus.

Nigu issa għall-kaz tal-lum.

Il-common denominator tad-diversi sub-paragrafi tal-Art 2156 tal-Kap 16 hija r-relazzjoni *ex contractu*. Fil-fehma konsiderata tal-Qorti *r-raison d`etre* ta` l-azzjoni skont l-Art 316 tal-Kap 386 mhijiex naxxenti minn relazzjoni guridika *ex contractu*. *Tutt`altro* kif diga` rrilevat aktar kmieni.

Għalhekk il-Qorti qegħda tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skont l-Art 2156(f) tal-Kap 16.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi billi :-

Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Geoffrey Farrugia, u cioe` l-preskrizzjoni tal-azzjoni tar-rikorrent skont l-Art 2153 tal-Kap 16, u l-preskrizzjoni tal-azzjoni tar-rikorrent skont l-Art 2156(f) tal-Kap 16.

Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Steve Alamango, u cioe` l-preskrizzjoni tal-azzjoni tar-rikorrent skont l-Art 2153 tal-Kap 16 u l-preskrizzjoni tal-azzjoni tar-rikorrent skont l-Art 2156(f) tal-Kap 16.

Tordna lill-intimati Geoffrey Farrugia u Steve Alamango sabiex ihallsu l-ispejjez kollha relatati mad-decizjoni tal-lum.

Onor. Joseph Zammit McKeon
Imhallef

Amanda Cassar
Deputat Registratur